

УДК 336.72

Хорєв Д. С.

студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Хорєв Д. С.

студент

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Khorev, D. S.

student

Kyiv National University of Technology and Design

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА
УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВЫМ СОСТОЯНИЕМ ПРЕДПРИЯТИЯ
THE FINANCIAL CONDITION OF THE COMPANY

Анотація: Досліджено теоретичні питання управління фінансовим станом підприємства.

Ключові слова: забезпечення стабільності, фінансові можливості, діагностика, фінансове оздоровлення.

Аннотация: Исследовано теоретические вопросы управления финансовым состоянием предприятия.

Ключевые слова: обеспечение стабильности, финансовые возможности, диагностика, финансовое оздоровление.

Abstract: The theoretical issues of the financial condition of the company.

Keywords: stability, financial capabilities, diagnostics, financial recovery.

В ринкових умовах господарювання фінансова діяльність підприємства забезпечує важливу роль стабільного функціонування та розвитку. Для кожного підприємства постає необхідним адекватної та суб'єктивної оцінки свого фінансового стану, це необхідно не тільки для

внутрішніх користувачів, а і для зовнішніх партнерів, акціонерів, інвесторів і т.д. Тому підприємство зустрічається з необхідністю управління фінансовим станом, підтримання його на певному нормальному рівні і, по можливості, покращання.

Проблемам управління фінансовими станом підприємства приділена увага таких науковців як: Білик Г.Г., Габузь О.С., Гогой І.Ю., Єршова Н.Ю., Сергійчук Н.В. та ін.

Фінансовий стан підприємства не є матеріальним, речовим об'єктом управління, це - складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика його діяльності, яку можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення [1, с.65].

Насамперед слід відмітити, що фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів [2, с.70].

Кожне підприємство намагається досягти стабільного фінансового стану, тобто створити достатній обсяг фінансових ресурсів, що є гарантом своєчасності розрахунків з постачальниками, бюджетом та іншими ланками фінансової системи, подальшого економічного та соціального розвитку підприємства.

Одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства – це забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від кредиторів та інвесторів.

Вважаємо, що основними складовими управління фінансовим станом підприємства є його діагностика (оцінка) та розроблення шляхів щодо покращення.

Сутність оцінки фінансового стану підприємства полягає в отриманні повної, достовірної та своєчасної інформації щодо фінансових можливостей підприємства, визначенні змін, тенденцій розвитку та факторів впливу.

Оцінка фінансового стану діяльності підприємства допомагає своєчасно вирішувати питання покращення поточного руху фінансових ресурсів, їх формування та використання, планування економічної діяльності. Завдяки їй будується фінансове забезпечення стратегії підприємства на перспективний період [3, с.39].

Основний підхід до діагностики фінансового стану заснований на послідовній оцінці дії внутрішніх і зовнішніх факторів, що визначають глибину фінансової кризи, вибір і перспективність застосування методів фінансового оздоровлення. Діагностика фінансового стану здійснюється в наступній логічній послідовності, рис. 1:

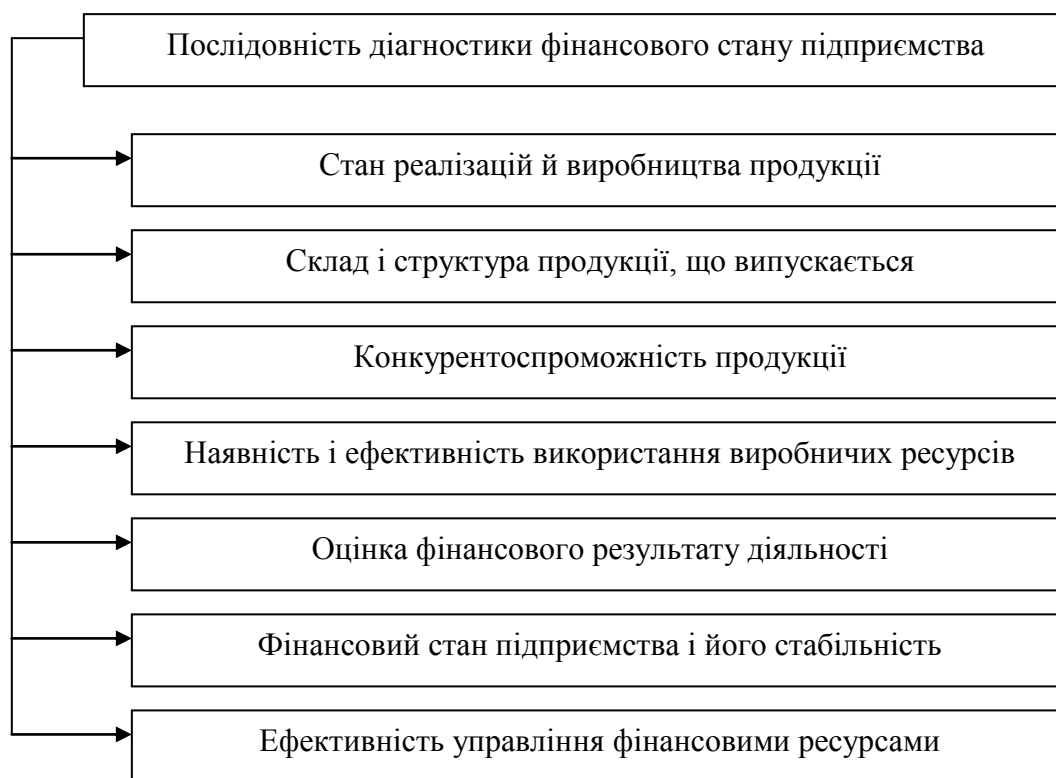

Рис. 1. Послідовність діагностики фінансового стану підприємства
[Побудовано автором на основі [4]]

Така послідовність кроків у діагностиці фінансового стану підприємства дозволяє встановити фінансовий стан, можливість фінансового оздоровлення. Комплексний підхід до діагностики фінансово-економічного стану дозволяє визначити ступінь неспроможності підприємства. Взаємозв'язок етапів діагностики фінансово-економічного стану й причин неплатоспроможності.

Аналіз фінансового стану підприємства показує, за якими конкретними напрямками потрібно проводити аналітичну роботу, дає можливість виявити найважливіші аспекти та найслабкіші позиції у фінансовому стані певного підприємства.

Згідно з цим, результати фінансового аналізу дають відповіді на запитання, які найважливіші засоби слід застосовувати для поліпшення фінансового стану конкретного підприємства в конкретний період його діяльності [2, с.72].

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств.

В сучасній управлінській практиці існують шість основних прийомів аналізу, табл. 1.

Таблиця 1

Основні прийоми аналізу фінансового стану підприємства

[Побудовано автором на основі [1]

Приєм аналізу	Значення
1	2
1. Горизонтальний (часовий) аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом.
2. Вертикальний (структурний) аналіз	Визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат.
3. Трендовий аналіз	порівняння кожної позиції звітності з низкою попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогнозний аналіз фінансового стану).
4. Аналіз відносних показників (коефіцієнтів)	Розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників.

Продовження табл. 1

1	2
5. Порівняльний аналіз	Внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми, порівняно з показниками конкурентів або із середньогалузевими та середніми показниками.
6. Факторний аналіз	Визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник.

Кожне підприємство самостійно обирає методику аналізу фінансового стану, адже якісне методичне забезпечення аналізу фінансового стану необхідно підприємствам для ефективного управління ними, для одержання максимально можливих прибутків, прискорення товарообігу, залучення інвесторів та кредиторів, висококваліфікованих робітників, надійних постачальників [5].

В управління фінансовим станом підприємства можна виділити наступну групу основних показників оцінки, табл. 2.

Таблиця 2

Групи основних показників оцінки фінансового стану підприємства

[Побудовано автором на основі [6]

Група показників	Основні показники
1	2
1. Майновий стан	<ul style="list-style-type: none"> - сума наявних господарських коштів дає загальну вартісну оцінку активів, які перебувають на балансі підприємства; - коефіцієнт зносу основних засобів характеризує частку зношених основних засобів у загальній їх вартості; - коефіцієнт оновлення основних засобів показує, яку частину від наявних на кінець звітнього періоду становлять нові основні засоби; - коефіцієнт вибуття показує, яка частина основних засобів вибула за звітній період.

Продовження табл. 2

1	2
2. Фінансова стійкість	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) показує частку власних пасивів у всьому капіталі підприємства; - коефіцієнт фінансової стійкості дає можливість встановити вимоги щодо фінансування діяльності підприємства довгостроковим капіталом; - коефіцієнт забезпечення власними засобами відображає наявність власних пасивів для фінансування оборотних активів; - коефіцієнт співвідношення необоротних і оборотних активів.
3. Ліквідність	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт загальної ліквідності (покриття) показує скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань; - коефіцієнт швидкої ліквідності показує на скільки короткострокові зобов'язання покриті найбільш ліквідними активами підприємства;

	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує спроможність підприємства миттєво погасити свої термінові борги; - коефіцієнт маневреності власних коштів показує яка частина власного капіталу вкладена в оборотні засоби.
4. Ділова активність	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт оборотності активів; - коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує скільки оборотів здійснили за рік кошти вкладені до розрахунків; - коефіцієнт кредиторської заборгованості; - коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів показує швидкість обороту запасів для забезпечення поточного обсягу збуту; - коефіцієнт оборотності основних засобів характеризує на скільки ефективно підприємство використовує основні фонди.
5. Рентабельність	<ul style="list-style-type: none"> - рентабельність продукції характеризує рівень прибутку, що припадає на витрати, які підприємство понесло в наслідок її виготовлення; - рентабельність активів показує який прибуток приносить кожна гривня вкладена в активи підприємства; - рентабельність капіталу характеризує ефективність використання власного капіталу.

За допомогою представленого переліку показників користувачі фінансової інформації чітко зможуть побачити недоліки та переваги у певній сфері діяльності підприємства, а також відмітити резерви щодо покращення фінансового стану.

Особлива роль в управлінні фінансовим станом підприємства є розробка рекомендацій направлених на удосконалення та підвищення основних показників фінансового стану.

Покращення фінансового стану підприємства можна розбити на такі етапи:

1 етап. Усунення зовнішніх ознак кризового стану. Ціль застосування методів першого етапу – доведення коефіцієнта поточної ліквідності й забезпеченості власними оборотними коштами до нормативного рівня. Застосування оперативних методів фінансового оздоровлення важливо й для рентабельних, стійких підприємств.

Оперативні методи відновлення платоспроможності: удосконалювання платіжного календаря; регулювання рівня незавершеного виробництва; переклад низько оборотних активів у високооборотні; переоформлення короткострокової заборгованості в довгострокову; проведення інших оперативних заходів.

2 етап. Проведення локальних заходів щодо покращення фінансового стану. Ціль застосування методів фінансового оздоровлення – забезпечення стійкого фінансового стану підприємства в середньостроковій перспективі, що проявляється в стабільному надходженні виторгу від реалізації, достатньому рівні ліквідності активів, підвищенні рентабельності продукції до 3-5 %.

На другому етапі застосовуються наступні методи: забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття знову виникаючих поточних зобов'язань; поступове погашення старих боргів. При реалізації методів другого етапу оцінюється можливість залучення додаткових внутрішніх джерел фінансування. До таких джерел ставляться: реалізація непотрібних і не використовуваних високооборотних активів, скорочення витрат до мінімально припустимого рівня, проведення енерго і ресурсозберігаючих заходів.

3 етап. Створення стабільної фінансової бази. Застосування методів фінансового оздоровлення третього етапу вимагає залучення додаткових інвестицій. Метою довгострокових методів фінансового оздоровлення є забезпечення стійкого фінансового становища підприємства в довгостроковій перспективі – створення оптимальної структури балансу, фінансових результатів, стійкої фінансової системи підприємства до несприятливих зовнішніх впливів. Довгостроковими методами фінансового оздоровлення є: активний маркетинг із метою пошуку перспективної ринкової ніші, здійснення пошуку інвестицій, зміна активів під нову продукцію [4, с.160].

Застосування вказаних етапів покращення фінансового стану та його оздоровлення, дасть можливість порівняти різні варіанти управлінських дій, попередити негативні наслідки реалізації розроблених програм оздоровлення.

Висновок. Отже, фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів.

Встановлено, що основними складовими управління фінансовим станом підприємства є його оцінка та розробка шляхів фінансового оздоровлення. Ефективно побудована система управління фінансовим станом дасть змогу визначити фінансові можливості підприємства на відповідну перспективу, забезпечити ефективну діяльність підприємства в умовах ринкової економіки.

Література:

1. Білик Г.Г. Моніторинг фінансового стану підприємства як інструмент управління / Г.Г. Білик. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2007/64-51-11.pdf>.
2. Габузь О.С. Управління фінансовим станом організації / О. С. Габузь // Економіка і менеджмент культури . - 2013. - № 1. - С. 69-74.
3. Гогой І.Ю. Аналіз і оцінка фінансового стану підприємства / І. Ю. Гогой // Управління розвитком. - 2014. - № 3. - С. 39-41.
4. Єршова Н.Ю. Щодо питання аналізу та оцінки фінансової діяльності підприємства в сучасних умовах / Н.Ю. Єршова, М.М. Терземан // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2011. – № 30. – С. 153-161.

5. Йолшин С. Теоретичні основи оцінки фінансового стану сільськогосподарського підприємства / С. Йолшин, І.В. Демченко. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://rmus.tsatu.edu.ua/konf-tsatu/oem-load/oem-3-7.pdf>.
6. Сергійчук Н.В. Використання показників фінансового стану підприємства при оцінці його інноваційного потенціалу / Н.В. Сергійчук // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". – Харків : Вид-во НТУ "ХПІ". – 2010. – № 32. – С. 123-128.

References:

1. Bilyk G. Monitoring the financial condition of the company as a management tool / GG Bilyk. [Electronic resource] - Access: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2007/64-51-11.pdf>.
2. Habuz A. Managing the financial condition of the organization / OS Habuz // Economy and management culture. - 2013. - № 1. - P. 69-74.
3. Gogo I. Analysis and evaluation of the financial condition of the company / IY // Gogo management development. - 2014. - № 3. - P. 39-41.
4. Ershov N. On the issue of analysis and assessment of financial activity in modern conditions / NY Ershov, MM Terzeman // Bulletin Nat. Sc. Univ "KPI": Coll. Science. pr. Temat. no. : Actual problems of Ukrainian society. - Kharkov: NTU "KPI". - 2011. - № 30. - P. 153-161.
5. Yolshyn C. Theoretical Foundations of assessing the financial situation of agricultural enterprises / s Yolshyn, IV Demchenko. [Electronic resource] - Access: <http://rmus.tsatu.edu.ua/konf-tsatu/oem-load/oem-3-7.pdf>.
6. Serhiychuk N. Using financial ratio when evaluating its innovative capacity / NV Serhiychuk // Proceedings of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute". - Kharkov: Izdatel'stvo NTU "KPI". - 2010. - № 32. - P. 123-128.